

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ"
для студентів спеціальності
8.14010301 "Туризмознавство"
всіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

УДК 338:48:339(07.034)

Р 58

Затверджено на засіданні кафедри туризму.

Протокол № 1 від 31.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач О. О. Ястремська

Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародний туризм" для студентів спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство" всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. О. О. Ястремська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 59 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, роботи для закріплення знань та критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство" всіх форм навчання.

УДК 338:48:339(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2016

Вступ

У сучасній світовій економіці важливе місце посідає сфера послуг, у тому числі й міжнародний туризм, що переживає період свого бурхливого розвитку. Третина світової торгівлі послугами припадає саме на нього. Світова туристична індустрія забезпечує понад 10 % світового валового національного продукту. Туризм постійно та активно впливає на ряд важливих галузей національних економік, таких, як; транспорт, будівництво та архітектура, зв'язок, готельний і ресторанний бізнес, сільське господарство, страховий бізнес, виробництво товарів народних промислів тощо. Значним і помітним є його вплив і на економіку України. Унаслідок постійного зростання суспільного інтересу до міжнародного туристичного бізнесу підвищується і значення докладного вивчення аспектів розвитку міжнародного туризму.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Міжнародний туризм" є сприйняття майбутніми фахівцями теоретичних знань та набуття практичних навичок у галузі міжнародного туризму як складових сучасної зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Основними **завданнями** навчальної дисципліни "Міжнародний туризм" є такі:

- дати студентам глибоке уявлення про історичні аспекти розвитку туризму на планеті, основні чинники розвитку і методи вивчення цього виду господарської діяльності;
- пояснити принципи законодавчого забезпечення і багаторівневого регулювання, організацію та управління туристичним бізнесом у світовому і національному масштабі;
- дати студентам наукове розуміння особливостей формування та спрямування міжнародних туристичних потоків, а також їх значення для розвитку національних економік;
- показати реальні перспективи розвитку туризму в світі та в Україні;
- навчити студентів використовувати здобуті знання у своїй практичній діяльності, що пов'язана з туристичним бізнесом.

Предметом вивчення цієї навчальної дисципліни є основні засади організації туристичної діяльності та світового ринку туристичних послуг, міжнародні угоди в галузі туризму та міжнародні й регіональні туристичні організації.

Об'єктом навчальної дисципліни є вивчення досвіду вітчизняних і міжнародних підприємств з надання туристичних і супутніх послуг населенню та фірмам, діяльність національних і міжнародних організацій, що здійснюють регулювання міжнародного туризму.

Основою викладання навчальної дисципліни є лекційні заняття. Крім лекцій передбачаються практичні заняття та семінари з найбільш важливих питань навчальної дисципліни. Аудиторні заняття доповнюються самостійною роботою студентів над рекомендованою літературою, конспектами та завданнями, які видає студентам викладач.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна – 5 заочна – 8	Галузь знань 1401 "Сфера обслуговування"	За вибором	
Змістових модулів – 1	Спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство"	Рік підготовки	
		1 м	6-й
Семестр			
1		11-й	
Загальна кількість годин – денна – 150 заочна – 288		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 10	Освітній ступінь: магістр	20 год	16 год
		Практичні, семінарські	
		20 год	16 год
		Самостійна робота	
		100 год	246 год
		Вид контролю	
Іспит			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 %;

для заочної форми навчання – 13 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Необхідною навчальною базою для вивчення дисципліни є знання, отримані у сфері економічної теорії, мікроекономіки, інноваційного менеджменту, цивільного права.

Навчальну дисципліну "Міжнародний туризм" віднесено до групи нормативних дисциплін. Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам економічних підрозділів підприємств та фінансово-економічних установ незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

сутність категорій "регіон", "регіональна політика", "локальний розвиток";
принципи складання макроекономічних статистичних звітів, що містять інформацію про стан світового та національних туристичних ринків;

завдання та способи реалізації регіональної політики;

основні критерії економічної безпеки регіону;

форми співробітництва у масштабах регіонів;

методи дослідження регіональної економіки;

засади формування туристичної інфраструктури регіону.

Загальнонаукові та професійні **компетентності** з дисципліни полягають у вмінні:

здійснювати аналіз світової туристичної галузі у рамках макрорегіонів та провідних країн стосовно основних показників економіки туризму; розуміти систему протиріч сучасних процесів глобалізації та регіоналізації в аспекті проблем та перспектив становлення сфери міжнародного туризму;

визначати позицію України на макрорегіональному (європейському) ринку туристичних послуг; класифікувати країни – потенційні зовнішньоторгівельні партнери України відповідно до структурних характеристик міжнародних і внутрішньорегіональних туристичних потоків;

виявляти потенційні загрози економічній безпеці Україні, пов'язані із структурними диспропорціями у зовнішній торгівлі, особливо у торгівлі послугами;

проводити огляд загальнодержавних та обласних (локальних) стратегій регіонального розвитку, виявляти їх ступінь та повноту виконання з урахуванням поточних змін у функціонуванні національного господарства на рівні окремої адміністративно-територіальної одиниці;

проводити огляд інших нормативно-правових документів, що регулюють діяльність туристичних підприємств в Україні, пропонувати можливі заходи з її удосконалення;

виявляти головні чинники, що перешкоджають розбудові туристичної інфраструктури України; доповнювати модель взаємодії туристичної галузі з іншими галузями національної економіки;

знати основні підходи до побудови туристичної звітності, розробляти шляхи вдосконалення збирання та оброблення первинної інформації;

здійснювати аналіз туристичних потоків регіону, визначати найперспективніші ринки міжнародного туризму; виявляти напрями, подальший розвиток яких може призвести до зниження рівня економічної безпеки регіону; розробляти можливі сценарії використання ключових переваг туристичної інфраструктури;

визначати рейтинг регіону за основними показниками туристичної діяльності серед інших регіонів України, виявляти структурні диспропорції та розробляти шляхи їх подолання;

визначати головні чинники позитивного та негативного впливу на рівень інвестиційної привабливості туристичної галузі регіону, визначати пріоритети у реалізації бізнес-проектів туристичної сфери відповідно до державних та регіональних концепцій розвитку регіону.

У процесі вивчення навчальної дисципліни у студента повинні бути сформовані **вміння**:

аналізувати розподіл і рух туристичних потоків у межах України та у світі;

розраховувати потреби населення країни чи регіону в туристичних послугах;

оцінювати вплив туристичної галузі на економіку регіону та країни.

За результатами вивчення навчальної дисципліни студенти повинні оволодіти професійними та особистісними компетентностями. **Професійні компетентності** – автономність та відповідальність і комунікації,

визначаються через здатність використовувати основні положення чинного законодавства в сфері міжнародного туризму. Студент повинен: мати знання про міжнародний туризм як про суспільне явище і важливу галузь національної економіки та про існуючі туристичні формальності і географію туристичного попиту; вміти аналізувати різні аспекти туризму та професійно оцінювати конкретну ситуацію у межах міжнародного туристичного ринку.

Особистісні компетентності визначаються через здатність самостійно аналізувати наукову та практичні проблеми, проводити порівняльно-правовий аналіз, самостійно здійснювати аналіз та прогноз ситуації щодо розвитку подій у межах світового туристичного ринку тощо.

Комунікації проявляються у: вільному володінні термінологією у сфері міжнародного туризму, міжнародного права, навичками роботи з законами України та міжнародними положеннями та іншими джерелами з визначення міжнародного туризму.

Автономність та відповідальність: вміння самостійно аналізувати й узагальнювати інформацію, щодо міжнародного туристичного ринку; самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми в сфері міжнародного туризму; розуміти причини, умови та тенденції зміни туристичних напрямів; брати участь у розробленні туристичних напрямів, нормативно-правових актів, положень відповідно до профілю своєї професійної діяльності; здійснювати професійну діяльність на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення та правової культури.

Ключові компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни: 1) політична і соціальна – вміння працювати у напрямі досягнення суспільно корисних цілей; 2) комунікативна – володіння технологіями усного і письмового спілкування в тому числі різними мовами; 3) спеціальна – готовність до самостійного виконання професійних дій, об'єктивна оцінка власної праці, готовність вжиття конкретних дій у разі необхідності; 4) когнітивна – здатність навчатися протягом життя, здатність до підвищення та актуалізації власного потенціалу, саморозвитку.

Структуру складових професійних компетенцій та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1. додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародний туризм як соціально-економічне явище

1.1. Соціально-економічна роль туризму. Показники зростання міжнародного туризму. Проблеми, які пов'язані з розвитком туризму. Позитивні фактори від розвитку туризму.

1.2. Фактори розвитку міжнародного туризму. Політика і право. Безпека подорожі. Економіка та фінанси. Культура. Соціодемографічні зміни. Стан транспорту та інфраструктури. Розвиток торгівлі. Новітні технології.

1.3. Значення міжнародного туризму. Перелік витрат, щоб прийняти іноземних туристів: витрати на імпорт, витрати на модернізацію сфери обслуговування, витрати на оплату іноземних спеціалістів, виплата кредитів.

1.4. Тенденції розвитку сучасного туризму.

Література: основна [2; 12 – 15; 18 – 20; 28]; додаткова [38; 43; 44; 47; 48; 51].

Тема 2. Географія туристичного попиту

2.1. Географічні фактори розвитку міжнародного туризму. Фізико-географічні фактори: ландшафт, клімат, рослинний і тваринний світ, водні ресурси, рельєф, погодно-кліматичні умови. Економіко-географічні фактори: економіко-географічне положення країни, регіону, району; загальноекономічний рівень країни, ступінь розвитку внутрішнього туризму, ступінь урбанізації, наявність транспортної і соціальної інфраструктури, рівень індустрії туризму і досвід його організації.

2.2. Географія світових туристських потоків.

2.3. Туризм із метою відпочинку і розваг. Внутрішньорегіональні та міжрегіональні поїздки. Європа. Америка. Азійсько-Тихоокеанський регіон. Африка, Близький Схід та Південна Азія.

2.4. Спортивний туризм. Міжнародні спортивні заходи. Гірсько-лижний туризм.

2.5. Діловий туризм. Бізнес-подорожі. Конгресово-виставковий туризм. Інсентив-туризм.

2.6. Лікувально-оздоровчий туризм. Особливості цього туризму. Бальнеологічні курорти. Грязеві курорти. Кліматичні курорти.

2.7. Релігійний туризм. Географія туризму з релігійними цілями. Центри паломництва мусульман. Центри буддійського паломництва. Екскурсійний туризм релігійної тематики. Науковий туризм з релігієзнавчими цілями.

Література: основна [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24]; додаткова [35; 36; 43; 48; 50].

Тема 3. Туристичні ресурси

3.1. Поняття та сутність.

3.2. Принципи класифікації туристичних ресурсів. Три групи туристичних ресурсів: природні туристичні ресурси, туристичні ресурси, створені працею людини; додаткові туристичні ресурси. Чотири групи туристичних ресурсів: гідром, фітом, літом, антропом.

3.3. Природно-кліматичні туристичні ресурси. Виокремлюють такі групи природних ресурсів: за походженням, за видами рекреаційного використання; за швидкістю вичерпання ресурсів; за можливістю самовідновлення і культивування. Бальнеологічні ресурси. Фітолікувальні ресурси. Ландшафтні рекреаційні ресурси. Кліматичні ресурси. Пляжні ресурси. Печери.

3.4. Історико-культурні туристичні ресурси.

3.5. Соціально-економічні туристичні ресурси.

3.6. Інформаційні туристичні ресурси.

Література: основна [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]; додаткова [43; 50].

Тема 4. Статистика міжнародного туризму

4.1. Історія розвитку статистики міжнародного туризму.

4.2. Концепція статистики міжнародного туризму. Статистика національного туризму. Статистика туризму у межах країни.

4.3. Основні статистичні одиниці туризму: турист – подорожанин; міжнародний подорожанин; міжнародний відвідувач; міжнародний турист; одноденний відвідувач. Статистичні показники містять такі поняття, як: звичне середовище, звичне місце проживання, національність.

4.4. Статистика туристичних потоків. На туристичний потік впливають: первинні фактори та вторинні фактори.

4.5. Статистика туристичних доходів та витрат. Концепція туристичних витрат. Визначення складу туристичних витрат. Витрати до поїздки. Витрати під час поїздки. Витрати після поїздки. Доходи від міжнародного туризму.

4.6. Організація і методи статистичного обліку. Статистичне спостереження. Облік на кордоні. Реєстрація прибуттів у засобах розміщення. Банківський метод. Вибіркове дослідження. Щоденниковий метод.

Література: основна [12; 17; 19 – 21; 26; 29; 30]; додаткова [31 – 34; 37; 38; 40; 43; 50].

Тема 5. Основи економіки міжнародного туризму

5.1. Принципи та проблеми.

5.2. Обмежувальні фактори: обмеження в попиті; обмеження в пропозиції; обмеження, що стосуються навколишнього середовища; обмеження вільного часу туриста; юридичні обмеження; обмеження через відсутність знань; обмеження через недостатність ресурсів.

5.3. Витрати. Фактори виробництва туристичного продукту: праця, земля, капітал. Витрати перед подорожжю. Витрати поточного споживання. Витрати майбутнього споживання. Дві групи витрат: прямі та непрямі. Залежно від мети подорожі виокремлюють такі туристичні витрати: невидимі, видимі, додаткові.

5.4. Туристичний продукт. Види тур продукту: комплексні туристичні послуги, окремі туристичні послуги, товари туристичного призначення. Основні складові тур-пакета.

5.5. Туристичне споживання. Фактори, які впливають на ухвалення рішення: ендогенні та екзогенні. Туристичні потреби поділяють на три групи: обов'язкові, специфічні та додаткові.

5.6. Туристичні експорт та імпорт.

5.7. Інвестиції в туризм.

5.8. Коефіцієнт доходу від туризму.

Література: основна [11; 12; 25]; додаткова [39; 43; 47; 49].

Тема 6. Інформаційні технології в міжнародному туризмі

6.1. Сутність інформації та види інформаційних технологій у туризмі.

6.2. Виникнення та еволюція комп'ютерних систем бронювання. Сучасний стан системи Amadeus. Нові можливості системи Galileo. Інтеграція глобальних дистриб'юторських систем в Інтернеті.

6.3. Інтернет-технології в туристичному менеджменті. Структура та властивості туристичних сайтів. Основні закордонні туристичні сайти онлайн-бронювання.

Література: основна [12; 27]; додаткова [41; 42; 50].

Тема 7. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі

7.1. Транснаціональні компанії в міжнародному туризмі.

7.2. ТНК у готельному господарстві.

7.3. Вплив туристичних ТНК на національну економіку.

7.4. Процеси глобалізації в міжнародному туризмі.

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому

8.1. Природні ресурси України.

8.2. Кліматичні, географічні, геополітичні та економічні переваги України щодо прийняття іноземних туристів.

8.3. Національна та регіональні програми розвитку туризму в Україні.

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання

9.1. Прогноз розвитку міжнародного туризму.

9.2. Найцікавіші туристичні напрями.

9.3. Міжнародні туристичні організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремих, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з одного змістовного модуля (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	Усього	лекційні	Практичні	проведення підсумкового контролю	Консультації	самостійна робота	Усього	лекційні	Практичні	проведення підсумкового контролю	Консультації	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1 Міжнародний туризм як соціально-економічне явище	14	2	2	–		10	20	1	1			26

Продовження табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 2</i> Географія туристичного попиту	16	2	2	–	2	10	22	1	1		2	26
<i>Тема 3</i> Туристичні ресурси	14	2	2	–		10	20	2	2			28
<i>Тема 4</i> Статистика міжнародно- го туризму	14	2	2	–		10	22	2	2			28
<i>Тема 5</i> Основи економіки міжнародно- го туризму	14	2	2	–		10	24	2	2		2	28
<i>Тема 6</i> Інформаційні технології в міжнародному туризмі	16	2	2	–	2	10	22	2	2			28
<i>Тема 7</i> Процеси транснаціо- налізації та глобалізації в міжнарод- ному туризмі	14	2	2			10	24	2	2		2	28
<i>Тема 8</i> Туристичний потенціал України, його використання в історич- ному аспекті та в майбут- ньому	14	2	2			10	22	2	2			28

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 9</i> Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання	30	4	4		2	20		2	2			26
Іспит	4			2	2		4			2	2	
<i>Усього годин за модулем</i>	150	20	20	2	8	100	288	16	16	2	8	246

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення із студентами питань з відповідних тем. Семінарські заняття проводяться у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо. Семінарські заняття передбачають закріплення знань, одержаних на лекціях та в процесі самостійного вивчення деяких питань навчальної дисципліни, а також під час виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Тема 1</i> Міжнародний туризм як соціально-економічне явище	Семінар-дискусія "Роль та значення міжнародного туризму": 1. Якими особливостями характеризується міжнародний туризм? 2. Які фактори впливають на розвиток туризму? 3. Назвіть основні мотиви туризму	1	Основна: [2; 12 – 14; 15; 18 – 20; 28]. Додаткова: [38; 43; 44; 47; 48; 51]

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
<p><i>Тема 2</i> Географія туристичного попиту</p>	<p>Підготувати доповідь та презентації за темою "Міжнародний туризм (перелік країн надається)". Проаналізувати основні тенденції розвитку туризму в них. Порівняти із загальносвітовими тенденціями. Проблемна лекція на тему "Географічні фактори розвитку туризму". Робота в малих групах щодо визначення факторів, які впливають на загальновідомі види туризму: інсентив-туризм, спортивний туризм, релігійний туризм, лікувально-оздоровчий, купально-пляжного. Висновки представити у вигляді презентації</p>	2	<p>Основна: [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24]. Додаткова: [35; 36; 43; 48; 50]</p>
<p><i>Тема 3</i> Туристичні ресурси</p>	<p>Міні-лекція на тему "Туристичні ресурси: чи закінчуються вони?" Підготувати доповідь та презентації за темами: 1. Ресурси Європейського туристичного регіону. 2. Ресурси Азійського-Тихоокеанського туристичного регіону. 3. Ресурси Африканського туристичного регіону. 4. Ресурси Близькосхідного туристичного регіону. 5. Ресурси Американського туристичного регіону. Проведення поточної контрольної роботи</p>	2	<p>Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]. Додаткова: [43; 50]</p>
<p><i>Тема 6</i> Інформаційні технології в міжнародному туризмі</p>	<p>Семінар-дискусія на тему "Майбутнє інформаційних технологій в туризмі" Підготувати доповідь та презентації за темами: 1. Особливості програмних систем резервування. 2. Програмні продукти фірми "Арим-софтвр". 3. Програма "Само-тур". 4. Програмний комплекс "Майстер-Тур". 5. Програмні продукти фірми "Інтур-софтвр". 6. Програми Voyage Office і "Лелека-2.5". 7. Система CONTINENT-ANT. 8. Програма "Тур". 9. Програма "Туристський офіс". 10. Програма Jack Інформаційні технології в системах управління готельним комплексом. 11. Система автоматизації готелів Hotel-2000. 12. Автоматизована система управління готелем "Російський готель". 13. Автоматизована інформаційна система для готелів "Отель-симпл".</p>	2	<p>Основна: [12; 17; 19 – 21; 26; 29; 30]. Додаткова: [31 – 34; 37; 38; 40; 43; 50]</p>

1	2	3	4
	14. Система "Меридіан-1". 15. Програмні продукти фірми "Рек-софт". Проведення поточної контрольної роботи		
<i>Тема 9</i> Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання	Презентації доповідей студентів за темою: 1. Міжнародна співпраця в галузі туризму. 2. Документи, що є базою міжнародного туризму 3. Основні міжнародні туристичні організації, їх функції та умови функціонування.	2	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]; Додаткова: [45; 46; 48].
Усього годин		9	

Основна мета семінарського заняття – розширення, поглиблення та закріплення теоретичних знань і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, розвиток вмінь та навичок, наукового мислення й усного мовлення студентів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює знання студентів, активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Завдання практичних занять	Кількість годин	Література
<i>Тема 1</i> Міжнародний туризм як соціально-економічне явище	Ситуаційне завдання з використанням SWOT аналізу для визначення факторів, які сприяють розвитку міжнародного туризму	1	Основна: [2; 12 – 14; 15; 18 – 20; 28]. Додаткова: [38; 43; 44; 47; 48; 51]
<i>Тема 4</i> Статистика міжнародного туризму	За допомогою статистичного щорічника UNWTO Tourism Highlights провести аналіз розвитку туризму за останні п'ять років у визначеній країні. Розрахувати відносні показники (середній дохід від одного туризму, темпи зростання тощо), що характеризують рівень розвитку туризму у визначеній країні. Порівняти ці показники із загальносвітовими та регіональними значеннями	2	Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]; Додаткова: [43; 50]
<i>Тема 5</i> Основи економіки міжнародного туризму	Завдання 1. Скласти замовлення на розробку пакету туристичних послуг. Методичні рекомендації Під час вибору пакетного туру для клієнта турагенту варто взяти до уваги наступні фактори: 1. Ким організований тур, яка репутація і надійність даного туроператора. 2. Тип туру: індивідуальний чи груповий, з супроводом чи без. 3. Чи здійснював клієнт аналогічні поїздки в минулому. 4. Що є конкретним туром, який набір послуг він включає. 5. Передбачувана кількість туристів у групі, якщо поїздка групова. 6. Вік клієнтів. 7. Тривалість туру. Наприклад, той, у кого в запасі тільки один тиждень, не зможе поїхати в двотижневу поїздку. 8. Вартість поїздки	2	Основна: [11; 12; 25]. Додаткова: [39; 43; 47; 49]

1	2	3	4
Тема 7 Процеси транснаціоналіза- ції та глобалізації в міжнародному туризмі	Привести приклади найбільш відомих ТНК туристичних регіонів світу	2	Основна: [12; 27]. Додаткова: [41; 42; 50]
Тема 8 Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому	Проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародного туризму. Визначити: структуру виїзного, в'їзного туризму за видами; структуру виїзного туризму за країнами відвідування; структуру в'їзного туризму за країнами; відповідність тенденцій розвитку туризму в Україні загальносвітовим тенденціям	2	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання	Вирішення завдання. Спрогнозувати розвиток міжнародного туризму в туристичних регіонах світу. Колоквіум	2	
Усього годин		11	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Завдання 1

Визначте, за якими ознаками можливо об'єднати мандрівників та вкажіть одне виключення із цієї групи: 1) паломники; б) на гастролях; в) мандрівники з круїзного лайнеру; г) учасники симпозиуму.

Завдання 2

Прорахуйте, як зміниться частка країни Р у потоці туристів із країни РР у випадку, якщо відомо, що у країні РР 15 % туристичних поїздок здійснюється у країну Р, а в результаті здешевлення турів на 10 %, у зв'язку зі змінною курс валюти прибути у неї зросли на 10 – 20 %.

Завдання 3

Складіть набір послуг якогось інклюзив-туру, включивши основні та додаткові послуги. Поясніть вибір послуг.

Завдання 4

За допомогою статистичного щорічника UNWTO Tourism Highlights провести аналіз розвитку туризму за останні п'ять років у визначеній країні. Розрахувати відносні показники (середній дохід від одного туриста, темпи зростання тощо), що характеризують рівень розвитку туризму у визначеній країні.

Порівняти ці показники із загальносвітовими та регіональними значеннями.

Завдання 5

Скласти замовлення на розроблення пакета туристичних послуг.

Методичні вказівки

Під час вибору пакетного туру для клієнта турагенту варто взяти до уваги такі фактори:

1. Ким організований тур, яка репутація і надійність даного туроператора?
2. Тип туру: індивідуальний чи груповий, з супроводом чи без.
3. Чи здійснював клієнт аналогічні поїздки в минулому?
4. Що являє собою конкретний тур, який набір послуг він включає?
5. Передбачувана кількість туристів у групі, якщо поїздка групова.
6. Вік клієнтів.
7. Тривалість туру. Наприклад, той, у кого в запасі тільки один тиждень, не зможе поїхати в двотижневу поїздку.
8. Вартість поїздки.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 67 % (100 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни

(150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; складання іспиту.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість Годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
<i>Тема 1</i> Міжнародний туризм як соціально-економічне явище	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми	10	Презентація результатів	Основна: [2; 12 – 14; 15; 18 – 20; 28]. Додаткова: [38; 43; 44; 47; 48; 51]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 2</i> Географія туристичного попиту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "географія туристичного попиту". Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2	10	Презентація результатів	Основна: [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24]. Додаткова: [35; 36; 43; 48; 50]
<i>Тема 3</i> Туристичні ресурси	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою	10	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Презентація доповідей	Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]. Додаткова: [43; 50]
<i>Тема 4</i> Статистика міжнародного туризму	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до практичних занять, щодо аналізу розвитку туризму у країнах.	10	Презентація результатів	Основна: [12; 17; 19 – 21; 26; 29]. Додаткова: [34; 37; 38; 40; 43; 50]
<i>Тема 5</i> Основи економіки міжнародного туризму	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Підготовка до контрольної роботи за темами 3, 4, 5	10	Презентація результатів	Основна: [11; 12; 25]. Додаткова: [39; 43; 47; 49]
<i>Тема 6</i> Інформаційні технології в міжнародному туризмі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою	10	Презентація результатів, вирішення ситуаційних завдань. Письмова контрольна робота за темами 3, 4, 5	Основна: [12; 27]. Додаткова: [41; 42; 50]
<i>Тема 7</i> Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття	10	Презентація результатів	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]

1	2	3	4	5
<i>Тема 8</i> Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою. Підготовка до написання колоквіуму за всіма темами	10	Презентація результатів	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
<i>Тема 9</i> Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою. Підготовка до написання колоквіуму за всіма темами	20	Презентація результатів. Написання колоквіуму за всіма темами	
Усього за модулем		100		

7.1. Контрольні запитання для самоопрацювання

Тема 1. Міжнародний туризм як соціально-економічне явище

1. Міжнародний туризм як системний об'єкт вивчення.
2. Визначення міжнародного туризму, його сутність, історичний нарис.
3. Подорожі і туризм

Література: основна [2; 12 – 14; 15; 18 – 20; 28]; додаткова [38; 43; 44; 47; 48; 51].

Тема 2. Географія туристичного попиту

1. Основні класифікації в туризмі.
2. Форми туризму.
3. В'їзний туризм.
4. Виїзний туризм.
5. Внутрішній туризм.
6. Національний туризм.

7. Види туризму. Організований, самодіяльний, індивідуальний, груповий туризм. Стаціонарний та пересувний туризм. Комерційний і соціальний туризм.

Література: основна [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24]; додаткова [35; 36; 43; 48; 50].

Тема 3. Туристичні ресурси

1. Ресурси Європейського туристичного регіону.
2. Ресурси Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону.
3. Ресурси Африканського туристичного регіону.
4. Ресурси Близькосхідного туристичного регіону.
5. Ресурси Американського туристичного регіону.

Література: основна [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]; додаткова [43; 50].

Тема 4. Статистика міжнародного туризму

1. Статистика туристичних доходів і витрат.
2. Організація і методи статистичного обліку в міжнародному туризмі.
3. Основні напрями вдосконалення статистики міжнародного туризму.

Література: основна [12; 17; 19 – 21; 26; 29; 30]; додаткова [31 – 34; 37; 38; 40; 43; 50].

Тема 5. Основи економіки міжнародного туризму

1. Об'єктивні причини труднощів у співставленні макроекономічних даних, що надаються різними країнами.
2. Принципи побудови звітів Всесвітньої ради з подорожей і туризму (WWTC).
3. Категорії "туристична галузь", "туристична економіка" відповідно до методології Всесвітньої ради з подорожей і туризму (WWTC).
4. Структурна схема туристичної сфери згідно з Всесвітньою радою з подорожей і туризму (WWTC).
5. Складові економіки туризму, схема співвідношень (згідно з WWTC).
6. Порядок розрахунку додаткових показників на основі даних, представлених у звітах Всесвітньої ради з подорожей і туризму (WWTC).

Література: основна [11; 12; 25]; додаткова [39; 43; 47; 49].

Тема 6. Інформаційні технології в міжнародному туризмі

1. Історія розвитку систем бронювання. Глобальні системи бронювання.
2. Провідна глобальна розподільна інформаційна система Amadeus.
3. Інформаційна система GALILEO.
4. Інформаційні системи Worldspan, SABRE, FIDELIO.
5. Сирена – перша автоматизована система резервування авіаційних квитків у колишньому СРСР.
6. Перспективи й проблеми розвитку систем бронювання.
7. Бронювання транспортних і готельних послуг у режимі on-line.

Література: основна [12; 27]; додаткова [41; 42; 50].

Тема 7. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі

- 1.1. Проблеми досліджень міжнародних відносин під впливом глобалізації.
- 1.2. Вплив глобалізації на формування міжнародної політики та практику її реалізації.
- 1.3. Процеси глобалізації та їх вплив на національні економіки.

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому

1. Пріоритетні напрями роботи у галузі культури і туризму в Україні.
2. Програми регіонального розвитку та їх відповідність завданням туристичної діяльності.
3. Види туризму в Україні.
4. Переваги та недоліки аналізу туристичної галузі відповідно основних положень рейтингових систем.
5. Переваги та недоліки аналізу туристичної галузі за допомогою картографічного методу.

Література: основна [12; 27]; додаткова [41; 42; 50].

Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання

1. Найперспективніші види туризму – прогноз.
2. Прогноз найбільш популярних напрямів для найвідоміших видів туризму.
3. Перспективи розвитку туризму в Україні.

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Структура предмета, його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.
2. Туризм як системний об'єкт дослідження.
3. Поняття туристичної індустрії.
4. Сегментація туристичного ринку.
5. Сутність туристського попиту.
6. Сучасні тенденції туристського попиту.
7. Демографічні чинники розвитку міжнародного туризму.
8. Географічні чинники розвитку міжнародного туризму.
9. Статистика міжнародних туристських потоків.
10. Вплив індустрії туризму на економіку країни.
11. Статистика доходів і витрат міжнародного туризму.
12. Нормативно-правове регулювання в туризмі.
13. Сучасний стан міжнародної туристичної діяльності.
14. Географія туризму з метою відпочинку та розваг.
15. Географія паломницького туризму.
16. Географія міжнародного лікувально-оздоровчого туризму.
17. Вплив туристсько-рекреаційних потреб на розвиток міжнародного туризму.
18. Міжнародний туризм та Інтернет.
19. Структура світових подорожей.
20. Світові країни-донори туристичного потоку.
21. Світові країни-акцептори туристичного потоку.
22. Економічний розрахунок оптимального співвідношення іноземного, закордонного та внутрішнього туризму.
23. Основні закономірності формування міжнародних туристичних потоків.
24. Сутність туристичного попиту та пропозицій.
25. Динаміка доходів від розвитку міжнародного туризму.
26. Туристичний продукт.
27. Сутність туристичної пропозиції.
28. Інформаційні технології в туризмі різних країн.
29. Структура міжнародного туристичного ринку.
30. Основні функції туристичного ринку.
31. Сучасні канали збуту туристичного продукту.

32. Нові концепції туристичного маркетингу.
33. Особливості пропозиції за сегментами туристичної індустрії.
34. Загальні тенденції розвитку міжнародного туризму.
35. Основні форми ринкових структур у туризмі.
36. Форми об'єднань міжнародних підприємств.
37. Форми концентрації виробництва в індустрії міжнародного туризму кінця ХХ — початку ХХІ ст.
38. Міжнародні туристичні організації.
39. Всесвітня туристична організація.
40. Роль міжнародних туристичних організацій у регулюванні міжнародного туризму.
41. Основні туристичні регіони світу.
42. Міжнародні туристичні потоки в країнах Африки.
43. Особливості туристичної привабливості країн північної та південної частин Африканського континенту.
44. Основні чинники туристичної привабливості Європи.
45. Класифікація наявних туристичних ресурсів західно-європейських країн.
46. Конгресний туризм у світі.
47. Навчальний туризм наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. та перспективи його розвитку.
48. Відпочинкові ресурси країн Східної Європи.
49. Туристичні можливості України щодо прийому іноземних туристів.
50. Розвиток туристичної інфраструктури та суміжних галузей в Україні.
51. Транзитний туристичний потенціал України та його використання.
52. Основні показники розвитку міжнародного туризму в Україні.
53. Туристичні пропозиції країн Центральної Європи на ринку туристичних послуг України.
54. Відмінність європейського туристичного регіону від азійського.
55. Сучасна туристична привабливість Азії.
56. Загальна характеристика туристичних ресурсів країн Південно-Східної Азії.
57. Туристичні переваги та перспективи розвитку туризму в Китаї.
58. Сучасний японський туризм.

59. Сучасні світові курорти Південної, Східної та Південно-Східної Азії.

60. Основні міжнародні туристичні потоки в країнах Північної Америки.

61. Особливості туристичного ринку США.

62. Поведінкові особливості туристів із різних країн.

63. Південноамериканський туристичний ринок.

64. Перспективи Австралії та Океанії у розвитку міжнародного туризму.

65. Методи розширення присутності ТНК туристичного бізнесу за кордоном.

66. Ознаки та процеси глобалізації світового туризму.

67. Вплив політичної стабільності та воєнних конфліктів на розвиток міжнародного туризму.

68. Основні напрями розвитку міжнародного туризму в XXI ст.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота це – вид навчальної роботи викладача зі студентами, що здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуальні заняття проводяться зі студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні консультації включають відповіді викладача на проблемні запитання теоретичного характеру з навчальної дисципліни.

Консультація – форма навчального заняття, яка включає пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування, розгляд типових прикладів та шляхів використання одержаних у процесі вивчення навчальної дисципліни знань на практиці.

Індивідуально-консультативна робота для комплексного оцінювання засвоєння навчального матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань, підготовки рефератів для виступу на семінарі, підготовки тез для виступу на науковій конференції.

9. Методи навчання

Під час викладання дисципліни "Інтелектуальна власність" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не лише методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у високій мотивації студентів, закріпленні теоретичних знань на практиці, підвищенні самосвідомості студентів, виробленні здатності приймати самостійні рішення, здібності до колективних рішень та соціальної інтеграції, придбанні навичок вирішення конфліктів, розвитку здібності до компромісів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами **навчальної** дисципліни наведено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назва теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1. Міжнародний туризм як соціально-економічне явище</i>	<i>Семінар-дискусія "Роль та значення міжнародного туризму"</i>
<i>Тема 2. Географія туристичного попиту</i>	<i>Підготувати доповідь та презентації за темою "Міжнародний туризм(перелік країн надається)". Проблемна лекція на тему "Географічні фактори розвитку туризму". Робота в малих групах щодо визначення факторів, які впливають на загальновідомі види туризму. Висновки представити у вигляді презентації</i>
<i>Тема 3. Туристичні ресурси</i>	<i>Міні-лекція на тему "Туристичні ресурси: чи закінчуються вони?". Підготувати доповідь та презентації за темами</i>

1	2
<i>Тема 4. Статистика міжнародного туризму</i>	<i>Міні-лекція на тему "Статистичний щорічник UNWTO Tourism Highlights"</i>
<i>Тема 5. Основи економіки міжнародного туризму</i>	<i>Міні-лекція на тему "Розроблення пакета туристичних послуг"</i>
<i>Тема 6. Інформаційні технології в міжнародному туризмі</i>	<i>Проблемна лекція на тему "Інформаційні технології в міжнародному туризмі". Семінар-дискусія на тему "Майбутнє інформаційних технологій в туризмі". Підготувати доповідь та презентації за темами</i>
<i>Тема 7. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі</i>	<i>Семінар-дискусія на тему "Вплив ТНК на туристичну діяльність світу"</i>
<i>Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому</i>	<i>Семінар-дискусія на тему "Туристичний потенціал України"</i>
<i>Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання</i>	<i>Презентації доповідей студентів за темою: 1. Міжнародна співпраця в галузі туризму. 2. Документи, що є базою міжнародного туризму 3. Основні міжнародні туристичні організації, їх функції та умови функціонування</i>

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. Під час викладання лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. На початку проведення міні-лекції лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу обговорюваної проблеми та її окремих аспектів. Такі семінари розвивають самостійність мислення у студентів і здатність до аналізу інформації, формують певний світогляд, виробляють вміння формулювати думки, висловлювати їх та аргументувати в ході подальшої дискусії, а також оцінювати думки та пропозиції інших.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 чоловік та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-

бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

модульний контроль.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 3 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля та тестові завдання.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет містить два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок завдання поточної контрольної роботи

Варіант 1

1. Максимальний термін дії договору страхування в туризмі:

- а) один рік;
- б) півроку.

2. Особливий вид міжнародного страхування туристів на території страхування з метою надання їм допомоги на місці в межах договору страхування (медичної, медико-технічної, юридичної та ін.) – це:

- а) сервісне страхове обслуговування;
- б) компенсаційне страхове обслуговування.

3. Які з перерахованих організацій є регіональними туристичними:

- а) ASTA;
- б) ETS;
- в) COTAL,
- г) VATA?

4. Пелоїди – це:

- а) лікувальні мінеральні води;
- б) лікувальні грязі.

5. Гірськолижні центри Парнас, Піліон, Олімп знаходяться в:

- а) Італії;
- б) Греції.

6. В Україні під охороною держави перебувають:

- а) понад 70 тис. пам'яток історії та культури;
- б) понад 50 тис. пам'яток історії та культури.

7. Термальні води – це підземні води з температурою:

- а) вище 10 градусів С;
- б) вище 20 градусів С.

8. Світовим лідером за кількістю міжнародних туристичних прибуттів є:

- а) Китай;
- б) Франція.

9. Майже половина пам'яток зі Списку Світової Спадщини ЮНЕСКО знаходиться:

- а) в Європі;
- б) в Азії.

10. Софійський Собор в м. Київ був закладений у:

- а) XI ст.;
- б) IX ст.

11. Процедури, пов'язані з перевіркою дотримання громадянами, які перетинають державний кордон при в'їзді і виїзді з країни, паспортно-візового режиму, з'ясуванням мети їхнього прибуття в країну, місцезнаходження і термінів перебування – це:

- а) поліцейські формальності;
- б) паспортні формальності;
- в) візові формальності.

12. Чи правильним є твердження, що консульство чи посольство, відмовляючи у видачі візи, не зобов'язані пояснювати причину:

- а) так; б) ні.

13. ІКАО – це:

- а) Американське товариство туристичних агентств;
- б) Міжнародна організація цивільної авіації.

14. У туризмі нові робочі місця створюються у:

- а) 2 рази швидше, ніж у будь-якій іншій галузі;
- б) 1,5 рази швидше, ніж у будь-якій іншій галузі;

15. Єдина шенгенська віза для короткострокового перебування діє терміном:

- а) до одного місяця;
- б) до трьох місяців.

16. Наявність візи в паспорті є повною гарантією того, що закордонна поїздка обов'язково відбудеться:

- а) так; б) ні.

17. Придбання нерухомості, великі покупки предметів довготривалого використання (дач, автомобілів, яхт та ін.) під час туристичної поїзди:

- а) включаються у статистику туристських витрат;
- б) не включаються у статистику туристських витрат.

18. Основну масу туристів у міжнародному туризмі становлять:

- а) молоді люди у віці 18–34 років;
- б) люди пенсійного віку.

19. Групові туристи, які подорожують переважно до ближніх країн, становлять:

- а) 70–80 %;
- б) 20–30 %.

20. Чи потрібно під час отримання візи в країни-учасниці Шенгенської угоди мати броню квитка на проїзд із закритими датами або копію квитка:

- а) так; б) ні.

Зразок колоквиуму

Завдання 1

1. Охарактеризувати географію туризму із метою відпочинку і розваг в Америці.
2. Пояснити значення міжнародного туризму як засобу інтеграції України у європейський та світовий простір.
3. Перелічити та охарактеризувати фактори розвитку міжнародного туризму.

Завдання 2

1. Метеотропна реакція – це:

- а) зміни у фізичному стані людини, пов'язані із переїздом до іншої місцевості;
- б) зміни у фізичному стані людини, пов'язані із впливом метеорологічних елементів;
- в) зміни в організмі людини, пов'язані із переміною харчування;
- г) зміни в організмі людини, пов'язані із переходом на "літній" або "зимовий" час.

2. Ресурсною основою розвитку екологічного туризму є:

- а) узбережжя теплих морів
- б) ресурси великих міст;
- в) біотичні ресурси;
- г) джунглі Амазонії.

3. Яке з тверджень є правильним:

- а) категорія "туристичні ресурси" є незмінною у часі і залежить від природно-ресурсної забезпеченості окремих територій або країн;
- б) категорія "туристичні ресурси" є змінною у часі і залежить від потреб суспільства та рівня розвитку продуктивних сил;
- в) категорія "туристичні ресурси" залежить від потреб суспільства і наявності вільного часу;
- г) категорія "туристичні ресурси" є історично незмінною і залежить від моди на відпочинок.

4. Яке з тверджень є правильним:

- а) клімат безпосередньо впливає на потужність і сезонність туристичних потоків, стає природним регулятором цінової політики у туристичній індустрії;
- б) клімат і погода не впливають на потужність і сезонність туристичних потоків;
- в) від клімату і погоди залежить розвиток екологічного туризму;
- г) погода – головний природний регулятор цінової політики у туристичній індустрії.

5. Яке із тверджень є правильним:

- а) у структурі Світової спадщини ЮНЕСКО переважають природні об'єкти, їх частка досягає майже 80 %, трохи менше 20 % – питома вага культурних об'єктів;
- б) у структурі Світової спадщини ЮНЕСКО співвідношення між культурними і природними об'єктами майже однакове;
- в) до Світової спадщини ЮНЕСКО включені лише культурні об'єкти;
- г) у структурі Світової спадщини ЮНЕСКО переважають культурні об'єкти, їх частка досягає майже 80 %, трохи менше 20 % – питома вага природних об'єктів.

6. Продовжте логічний ряд: "подієві ресурси класифікують за тематикою заходу:

національні і релігійні свята, гастрономічні, музичні, театральні фестивалі... "

7. Що у даному переліку є "зайвим":

- а) виставка квітів;
- б) музичний конкурс;
- в) карнавал;
- г) тематичний парк.

8. Знайдіть "неправильну" пару: "Найбільш важливими кількісними та якісними характеристиками туристичних ресурсів є:

- а) обсяг запасів і площа поширення;
- б) багаторазовість використання і соціальність;
- в) період можливої експлуатації та універсальність;
- г) модність і престижність".

9. Знайдіть "правильну" пару: "Склалися кілька основних підходів до оцінювання туристичних ресурсів:

- а) психолого-естетична і транспортна оцінка;
- б) кадастрова і політична оцінка;
- в) медико-біологічна і технологічна оцінка;
- г) рентна і візуальна оцінка".

10. Що у даному переліку є "зайвим":

- а) архітектурні ресурси;
- б) бальнеологічні ресурси;
- в) ландшафтні ресурси;
- г) кліматотерапевтичні ресурси.

Завдання 3

Оцініть рівень розвитку туристичної економіки та туристичної галузі України відповідно методики WTTC (за необхідності розрахуйте додаткові показники).

Зразок екзаменаційного білета

Завдання 1.

Не зовсім правильним було б говорити, що найголовнішою причиною незадовільного стану туристичної інфраструктури більшості регіонів України є нестача фінансування галузі, адже безпосередньо туристичні об'єкти займають незначне місце у загальній структурі засобів, необхідних для створення і реалізації туристичної послуги. Навпаки, синергетичний ефект від впровадження спільних проектів підприємствами різних галузей знизив би строк окупності нової інфраструктури та розподілив витрати на її підтримання. Нестача інформації про

потреби несуміжних галузей сповільнює створення інноваційного продукту, насамперед у сфері послуг. Проблеми, які постають перед туристичною галуззю України, є актуальними і для інших – і матеріального, і нематеріального виробництва. Необхідність цілеспрямованого державного управління обумовлена в тому числі і цією причиною.

Який, на вашу думку, підхід до макроекономічного планування є дієдатнішим: на рівні регіону чи деталізація загальнодержавних стратегій? Яку місцеву специфіку мають обов'язково враховувати регіональні програми розбудови туристичної галузі? Чи виправдана стратегія "туризм за будь-яких умов", що ми спостерігаємо у досвіді управління галуззю малих країн, в Україні; і яким чином можна збалансувати потоки коштів, що обертаються у сфері послуг?

З урахуванням проблемних питань, зазначених вище, обґрунтуйте Ваше бачення сутності та змісту програм регіонального розвитку (на прикладі будь-якого регіону України чи інших країн світу).

Завдання 2.

2.1. Сутність глобалізації соціально-економічних процесів. Регіонально-орієнтований тип організації господарської діяльності на прикладі туристичної галузі.

2.2. Визначення міжгалузевого балансу, мета його розрахунку.

2.3. Система граничних рівнів зниження економічної безпеки.

Завдання 3.

Розробити заявку на бронювання туристичних послуг в межах України або у безвізові країни.

Методичні вказівки

У заявці необхідно вказати:

- назву країни або міста (назву маршруту);
- дату і термін подорожі;
- необхідний транспорт;
- харчування;
- клас проживання;
- необхідність трансферу;
- інші послуги.

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином (табл. 10.1):

**Критерії відповідей за завданнями
екзаменаційного білета**

Номер завдання	Максимальна кількість балів за завдання	Критерії оцінювання	Кількість балів за кожним критерієм, відсоток правильної відповіді
1	2	3	4
1,2	7	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням прикладів	7 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але без наведення прикладу практичного застосування знань	6 (80 %)
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	5 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними навичками студента	4 (60 %)
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (50 %)
		Відповідь неправильна або відсутня	2 чи 1 бал (менше 50 %)
3,4	8	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням розрахунків, висновку, які не містять помилок	8 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновок мають неточності	7 (80 %)
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	6 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними навичками студента	5 (60 %)
		Відповідь містить помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (50 %)
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (менше 50 %)
		Відповідь неправильна в цілому і не має відношення до основних понять дисципліни	2 чи 1

1	2	3	4
5	10	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням розрахунків, висновку, які не містять помилок	10 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновок мають неточності	9 (90 %)
		Неповна відповідь на питання, проте студент може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	8 (80 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, дає змогу визначитися з практичними навичками студента	7 (70 %)
		Відповідь частково правильна, містить помилки, не дає змоги у повній мірі визначитися з практичними навичками студента	6 (60 %)
		Відповідь містить значну кількість помилок, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	5 (50 %)
		Відповідь містить суттєві помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (менше 50 %)
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (30 %)
		Відповідь неправильна або відсутня	2 – 1

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання		ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
Здатності, щодо визначення значення міжнародного туризму	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Міжнародний туризм, як соціально-економічне явище. 1.1. Соціально-економічна роль туризму. 1.2. Фактори розвитку міжнародного туризму. 1.3. Значення міжнародного туризму. 1.4. Тенденції розвитку сучасного туризму	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Ситуаційне завдання з використанням SWOT аналізу для визначення факторів, які сприяють розвитку міжнародного туризму	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел для підготовки до доповіді та презентації на тему "Міжнародний туризм (перелік країн надається)"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо визначення географії туристичного попиту	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Географія туристичного попиту. 2.1. Географічні фактори розвитку міжнародного туризму. 2.2. Географія світових туристичних потоків. 2.3. Туризм із метою відпочинку та розваги. 2.4. Спортивний туризм. 2.5. Діловий туризм. 2.6. Лікувально-оздоровчий туризм. 2.7. Релігійний туризм	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття, поточні консультації	Підготувати доповідь та презентації за темою "Міжнародний туризм(перелік країн надається)". Визначити найбільш популярні щодо кількості туристів субрегіони. Проаналізувати основні тенденції розвитку туризму в них. Порівняти із загальносвітовими тенденціями.	Активна участь у виконанні практичних завдань	4

1	2	3	4		5	6	
		CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Географія туристичного попиту"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо визначення туристичних ресурсів та їх впливу на міжнародний туризм	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Туристичні ресурси. 3.1. Поняття та сутність туристичних ресурсів. 3.2. Класифікація туристичних ресурсів	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Підготувати доповідь та презентації за темами: 1. Ресурси Європейського туристичного регіону. 2. Ресурси Азійського-Тихоокеанського туристичного регіону. 3. Ресурси Африканського туристичного регіону. 4. Ресурси Близькосхідного туристичного регіону. 5. Ресурси Американського туристичного регіону. Проведення поточної контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань Письмова контрольна робота	8
		CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Туристичні ресурси"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо визначення статистики туристичних показників та методів статистичного обліку	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Статистика міжнародного туризму. 4.1. Історія розвитку статистики міжнародного туризму. 4.2. Основні статистичні одиниці туризму. 4.3. Статистика туристичних потоків. 4.4. Статистика туристичних доходів та витрат. 4.5. Організація і методи статистичного обліку	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	За допомогою статистичного щорічника UNWTO Tourism Highlights провести аналіз розвитку туризму за останні п'ять років у визначеній країні. Розрахувати відносні показники (середній дохід від одного туризму, темпи зростання тощо), що характеризують рівень розвитку туризму у визначеній країні. Порівняти ці показники із загальносвітовими та регіональними значеннями.	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації	3
		CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Статистика міжнародного туризму"	Перевірка домашніх завдань	

1	2	3	4	5	6	
Здатності щодо визначення головних економічних туристичних показників.	9	Ауд.	2	Лекція Тема 5. Основи економіки міжнародного туризму. 5.1. Принципи та проблеми економіки міжнародного туризму. 5.2. Обмежувальні фактори. 5.3. Витрати. 5.4. Туристичний продукт. 5.5. Туристичне споживання. 5.6. Туристичний експорт та імпорт. 5.7. Інвестиції в туризм. 5.8. Коефіцієнт доходу від туризму	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття Завдання 1. Скласти замовлення на розроблення пакета туристичних послуг. Методичні вказівки Під час вибору пакетного туру для клієнта турагенту варто взяти до уваги наступні фактори: 1. Ким організований тур, яка репутація і надійність даного туроператора. 2. Тип туру: індивідуальний чи груповий, з супроводом чи без. 3. Чи здійснював клієнт аналогічні поїздки в минулому. 4. Що є конкретним туром, який набір послуг він включає. 5. Передбачувана кількість туристів у групі, якщо поїздка групова. 6. Вік клієнтів. 7. Тривалість туру. Наприклад, той, у кого в запасі тільки один тиждень, не зможе поїхати в двотижневу поїздку. 8. Вартість поїздки. Зразок замовлення наведено у додатку Б	Активна участь у виконанні практичних завдань.	3
		СРС	12	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Основи економіки міжнародного туризму"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо виявлення та використання інформаційних технологій в міжнародному туризмі	11	Ауд.	2	Лекція Тема 6. Інформаційні технології в міжнародному туризмі. 6.1. Сутність інформації та види інформаційних технологій. 6.2. Виникнення та еволюція комп'ютерних систем бронювання. 6.3. Інтернет-технології в туристичному менеджменті	Робота на лекції	1

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
			4	Семінарське заняття, консультація	Підготувати доповідь та презентації за темами: Особливості програмних систем резервування Програмні продукти фірми "Арим-софтвр" Програма "Само-тур" Програмний комплекс "Майстер-Тур" Програмні продукти фірми "Интур-софтвр" Програми Voyage Office і "Лелека-2.5" Система CONTINENT-ANT Програма "Тур" Програма "Туристський офіс" Програма Jask Інформаційні технології в системах управління готельним комплексом Система автоматизації готелів Hotel-2000 Автоматизована система управління готелем "Російський готель" Автоматизована інформаційна система для готелів "Отель-симпл" Система "Меридіан-1" Програмні продукти фірми "Рек-софт". Проведення поточної контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Написання поточної контрольної роботи.	8
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Інформаційні технології в міжнародному туризмі"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо визначення впливу ТНК на міжнародний туризм	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі. 7.1. Транснаціональні компанії в міжнародному туризмі. 7.2. ТНК у готельному господарстві. 7.3. Вплив туристичних ТНК на національну економіку. 7.4. Процеси глобалізації в міжнародному туризмі	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Привести приклади найбільш відомих ТНК туристичних регіонів світу	Активна участь у виконанні практичних завдань	4
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі"	Перевірка домашніх завдань	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	
Здатності щодо формування туристичного потенціалу України	15	Ауд.	2	Лекція Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому. 8.1. Природні ресурси України. 8.2. Кліматичні, географічні, геополітичні та економічні переваги України щодо прийняття іноземних туристів. 8.3. Національна та регіональні програми розвитку туризму в Україні	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття Проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародного туризму. Визначити: структуру виїзного, в'їзного туризму за видами; структуру виїзного туризму за країнами відвідування; структуру в'їзного туризму за країнами; відповідність тенденцій розвитку туризму в Україні загальносвітовим тенденціям	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації	4
		СРС	10	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: "Туристичний потенціал України"	Перевірка домашнього завдання	
Здатності щодо складання прогнозу розвитку міжнародного туризму	16	Ауд.	2	Лекція Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання. 9.1. Прогноз розвитку міжнародного туризму. 9.2. Найцікавіші туристичні напрями. 9.3. Міжнародні туристичні організації	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття Вирішення завдання. Спрогнозувати розвиток міжнародного туризму в туристичних регіонах світу. Колоквіум	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації. Колоквіум	9
		СРС	10	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 9	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо складання прогнозу розвитку міжнародного туризму	17	Ауд.	2	Лекція Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання. 9.1. Прогноз розвитку міжнародного туризму. 9.2. Найцікавіші туристичні напрями. 9.3. Міжнародні туристичні організації	Робота на лекції	1

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
		4	Семінарське заняття, поточні консультації	Презентації доповідей студентів за темою: 1. Міжнародна співпраця в галузі туризму. 2. Документи, що є базою міжнародного туризму 3. Основні міжнародні туристичні організації, їх функції та умови функціонування	Активна участь у виконанні практичних завдань	4	
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання"		
		Ауд.	2	Передек-заменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета		
		150	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	
		50			<i>поточний контроль</i>	60	
		100			<i>підсумковий контроль</i>	40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Максимальний бал на тиждень

Теми	Навчальний тиждень	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Презентації	Поточні КР	Колоквіум	Екзамен	Усього
Тема 1	<i>1 тиждень</i>	1	1	2					4
Тема 2	<i>3 тиждень</i>	1	1		3				5
Тема 3	<i>5 тиждень</i>	1	1		3	4			9
Тема 4	<i>7 тиждень</i>	1	1	2					4
Тема 5	<i>9 тиждень</i>	1	1	2					4
Тема 6	<i>11 тиждень</i>	1	1		3	4			9
Тема 7	<i>13 тиждень</i>	1	1		3				5
Тема 8	<i>15 тиждень</i>	1	1		3				5
Тема 9	<i>16 тиждень</i>	1	1	2			6		10
	<i>17 тиждень</i>	1	1		3				5
Екзамен	<i>18 – 20 тижні</i>							40	
Всього		10	10	8	18	8	6	40	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами і методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Презентації	Поточні КР	Колоквіум	Екзамен	Усього
<i>Тема 1.</i> Міжнародний туризм, як соціально-економічне явище	1	1	2					4
<i>Тема 2.</i> Географія туристичного попиту	1	1		3				5
<i>Тема 3.</i> Туристичні ресурси	1	1		3	4			9
<i>Тема 4.</i> Статистика міжнародного туризму	1	1	2					4
<i>Тема 5.</i> Основи економіки міжнародного туризму	1	1	2					4
<i>Тема 6.</i> Інформаційні технології в міжнародному туризмі	1	1		3	4			9
<i>Тема 7.</i> Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі	1	1		3				5
<i>Тема 8.</i> Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому	1	1	2					4
<i>Тема 9.</i> Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання	2	2		5		6		15
Екзамен							40	40
Усього	10	10	8	18	8	6	40	100

Для підведення підсумків роботи студентів з навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує кількість балів у підсумковому контролі, тобто за екзамен, та поточному контролі. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS табл. 11.4.

**Переведення показників успішності знань студентів
в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	Оцінка за національною шкалою
Відмінне виконання	100 – 90	Відмінно
Вище середнього рівня	90	
Взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	89 – 75	Добре
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	74	Задовільно
Виконання задовольняє мінімальні критерії	60	
Потрібне повторне перекладання	59	Незадовільно
Повторне вивчення дисципліни	0	

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Александрова А. Ю. Международный туризм / А. Ю. Александрова. – Москва : Аспект Пресс, 2001. – 464 с.
2. Бабарицька В. Менеджмент туризму. Туроперейтинг / В. Бабарицька, О. Малиновська. – Київ : Альтерпрес, 2004. – 156 с.
3. Балабанов Н. Т. Экономика туризма / Н. Т. Балабанов, А. Н. Балабанов. – Москва : Финансы и статистика, 2001. – 173 с.
4. Бейдик О. О. Українсько-російський словник термінів і понять з географії туризму та рекреаційної географії / О. О. Бейдик. – Київ : Вид. КДУ, 1997. – 188 с.
5. Борисов К. Г. Международный туризм и право : учеб. пособ. / К. Г. Борисов. – Москва : НИМП, 1999. – 352 с.
6. Герасименко В. Г. Основы туристского бизнеса : учеб. пособ. / В. Г. Герасименко. – Одесса : Черноморье, 1997. – 160 с.
7. Гуляев В. Г. Организация туристической деятельности : учеб. пособ. / В. Г. Гуляев. – Москва, 1996.
8. Дахно І. І. Країни світу : енциклопедичний довідник / І. І. Дахно, С. М. Тимофієв. – Київ : МАПА, 2007. – 608 с.
9. Державна програма розвитку туризму на 2002–2010 роки. – 2002. – 7 с.

10. Дурович А. П. Маркетинг в туризме / А. П. Дурович. – Минск : Новое знание, 2001. – 280 с.
11. Дурович А. П. Реклама в туризме / А. П. Дурович. – Минск : Новое знание, 2003. – 254 с.
12. Жолдак В. Менеджмент спорта и туризма / В. Жолдак. – Москва, 2001. – 342 с.
13. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма : учеб. пособ. / Н. И. Кабушкин. – Минск : Новое знание, 2001.
14. Кабушкин Н. И. Менеджмент гостиниц и ресторанов : учеб. пособ. / Н. И. Кабушкин, Г. А. Бодаренко. – Минск : Новое знание, 2000.
15. Квартальнов В. А. Иностраный туризм / В. А. Квартальнов. – Москва : Финансы и статистика, 1999. – 312 с.
16. Крачило Н. Л. Географія туризму : навч. посіб. / Н. Л. Крачило. – Київ : Вища школа, 1987. – 208 с.
17. Маркетинг туризму : навч. посіб. – Ч. I / за ред. І. І. Тимошенка. – Київ : Вид. Європ. ун-ту, 2006. – 324 с.
18. Менеджмент туризма : учебник / под ред. В. А. Квартальнова. – Москва : Финансы и статистика, 1996. – 424 с.
19. Правова база України з питань в'їзду та виїзду громадян // Збірник законодавчих та нормативних актів / М. І. Камлик. – Київ : Атака, 2003. – 204 с.
20. Правове регулювання туристичної діяльності / за ред. В. К. Федорченка. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
21. Про внесення змін до Закону України "Про туризм" : закон України від 18.11.03 № 1282-IV // ВВР України. – 2004. – № 13. – С. 180.
22. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : закон України від 01.06.2000 // ВВР України. – 2000. – № 36. – С. 299.
23. Сапрунова В. Б. Туризм: еволюція, структура, маркетинг / В. Б. Сапрунова. – Москва, 1989.
24. Сенин В. С. Организация международного туризма : учебник / В. С. Сенин. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 400 с.
25. Сенин В. С. Введение в туризм / В. С. Сенин. – Москва, 1993.
26. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. / Т. Г. Сокол. – Київ : Музична Україна, 2002. – 256 с.
27. Сокол Т. Г. Основы туризмознавства : навч. посіб / Т. Г. Сокол. – Київ : Ред Лайн, 1999. – 77 с.
28. Туризм и гостиничное хозяйство / под ред. А. Д. Чудновского. – Москва, 2000.
29. Уніфіковані технології готельних послуг : навч. посіб. / за ред. В. К. Федорченка. – Київ : Вища школа, 2001. – 237 с.

30. Федорченко В. К. Туристський словник-довідник : навч. посіб. / В. К. Федорченко, І. М. Мініч. – Київ : Дніпро, 2000. – 160 с.

12.2. Додаткова

31. Бутарова Н. В. Менеджмент и маркетинг иностранного туризма: обслуживание зарубежных туристов в России : учеб. пособ. / Н. В. Бутарова. – Москва : Сов. спорт, 1999. – Ч. 1. – 112 с.

32. Волков Ю. Ф. Введение в гостиничный и туристический бизнес / Ю. Ф. Волков. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 348 с.

33. WTO: Тенденции и методики развития мирового туризма: практический курс. – Мадрид : WTO, 2003.

34. Гейк П. Вчись аналізувати ринок. Методика і практика / П. Гейк, П. Джексон. – Львів : Сейбр-Світло, 1995. – 270 с.

35. Грин Р. 48 законов власти / Р. Грин. – Москва : РИПОЛ КЛАССИК, 2005. – 576 с.

36. Дайнин Ж. Я познаю мир: праздники и обычаи народов мира : энциклопедия / Ж. Дайнин. – Москва : Астрель "АСТ", 2000. – 352 с.

37. Дахно І. І. Міжнародна торгівля : навч. посіб. / І. І. Дахно. – Київ : МАУП, 2004. – 312 с.

38. Дахно І. І. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / І. І. Дахно, В. В. Кобржицький, В. М. Куценко та ін. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 360 с.

39. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – Київ : Феміна, 1995. – 367 с.

40. Ефремова М. В. Основы технологии туристического бизнеса : учеб. пособ. / М. В. Ефремова. – Москва : Ось-89, 1999. – 192 с.

41. Квартальнов В. А. Организация туристско-экскурсионного обслуживания / В. А. Квартальнов, В. С. Сенин. – Москва, 1987.

42. Квартальнов В. А. Туризм : учебник / В. А. Квартальнов. – Москва : Финансы и статистика, 2000.

43. Кобржицький В. В. Чорнобильське віддзеркалення проблем управління / В. В. Кобржицький // Сучасні проблеми розвитку економіки України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 20 трав. 2006 року. – Київ : МАУП, 2007. – 340 с.

44. Кобржицький В. В. Сучасні проблеми корпоративного управління в Україні / В. В. Кобржицький // Економіка та держава. – 2005. – № 11. – С. 15–17.

45. Кузик С. П. Закономірності територіальної організації туризму / С. П. Кузик // Вісн. АН УРСР. – 1988. – № 7. – С. 78–83.

46. Кузик С. П., Олесневич Д. Л. Менеджмент туризму в регіоні / С. П. Кузик, Д. Л. Олесневич // Регіональна економіка. – 1999. – № 1. – С. 103–108.
47. Любіщева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіщева. – Київ : Альтерпрес, 2002. – 736 с.
48. Мироненко Н. С, Твердохлебов Н. Т. Рекреационная география / Н. С. Мироненко, Н. Т. Твердохлебов. – Москва : Изд. МГУ, 1981. – 208 с.
49. Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги". – Київ : Держстандарт України, 1996. – С. 19.
50. Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування: Проектування туристичних послуг". – Київ : Держстандарт України, 1996. – С. 19.
51. Мойсеева Н. К. Стратегическое управление туристической фирмой / Н. К. Мойсеева. – Москва : Финансы и статистика, 2001. – 201 с.
52. Папирян Г. А. Международные экономические отношения: экономика туризма / Г. А. Папирян. – Москва : Финансы и статистика, 1998. – 208 с.
53. Папирян Г. А. Менеджмент в индустрии гостеприимства (отели и рестораны) / Г. А. Папирян. – Москва : ОАО "НПО "Изд. "Экономика", 2000. – 207 с.
54. Планирование на предприятии туризма : учеб. пособие для вузов / под ред. Е. Н. Богданова. – Санкт-Петербург : Издат. дом "Бизнес-пресса", 2003. – 288 с.
55. Проблеми міжнародного туризму : зб. наук. статей. – Київ : Ін-т туризму, 1997. – 262 с.
56. Роїна О. М. Туристична діяльність: нормативна база / О. М. Роїна. – Київ : КНТ, 2005. – 448 с.
57. Соколова М. В. История туризма / М. В. Соколова. – Москва : Мастерство, 2002. – 282 с.
58. Стимулирование международного туризма в XXI веке / Годфри Харрис и др. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 237 с.
59. Устименко Л. Історія туризму / Л. Устименко, І. Афанасьєв. – Київ : Альтерпрес, 2005. – 102 с.
60. Чернявський А. Д. Корпоративне управління : навч. посіб. / А. Д. Чернявський, В. В. Кобржицький. – Київ : МАУП, 2006. – 208 с.
61. Шостак Л. Б. Пріоритетні орієнтири економічного розвитку України / Л. Б. Шостак // Сучасні проблеми розвитку економіки України. – Київ : МАУП, 2007. – С. 182–187.
62. Экономика современного туризма / под ред. Г. А. Карповой. – Москва; Санкт-Петербург : Торговый дом "Герда", 1998. – 412 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Міжнародний туризм" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Міжнародний туризм як соціально-економічне явище					
Здатності, щодо визначення значення міжнародного туризму	Сутність поняття міжнародного туризму, соціально-економічна роль туризму	Знання теоретичних уявлень про фактори розвитку міжнародного туризму, значенні міжнародного туризму, про тенденції розвитку сучасного туризму	Визначити основні фактори розвитку міжнародного туризму	Вміти презентувати набуті знання та навички	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових факторів, які впливають на міжнародний туризм
Тема 2. Географія туристичного попиту					
Здатності щодо визначення географії туристичного попиту	Сутність поняття туристичний попит, географічні фактори туристичного попиту	Знання географії світових туристичних потоків, напрями для туризму з метою відпочинку та розваги, напрями для спортивного туризму, напрями для ділового туризму, напрями для лікувально-оздоровчого туризму, напрями для релігійного туризму	Описувати сильні сторони світових туристичних регіонів для туризму з різноманітними цілями	Вміти презентувати набуті знання та навички	Відповідальність за точність і коректність прийнятих рішень
Тема 3. Туристичні ресурси					
Здатності щодо визначення туристичних ресурсів та їх впливу на міжнародний туризм	Сутність поняття туристичні ресурси. Класифікація туристичних ресурсів	Знання класифікації туристичних ресурсів. Районування туристичних ресурсів	Здійснювати вибір методичного інструментарію для вирішення конкретної економічної проблеми	Презентувати результати досліджень, набуті навички та вміння	Самостійно визначати перспективні туристичні ресурси

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Статистика міжнародного туризму					
Здатності щодо визначення статистики туристичних показників та методів статистичного обліку	Сутність статистики міжнародного туризму	Знання історії розвитку статистики міжнародного туризму, основні статистичні одиниці туризму, статистики туристичних потоків, статистики туристичних доходів та витрат щодо організації і методів статистичного обліку	Здійснювати збирання даних, контроль над цим. Вміти здійснювати розрахунки статистичних потоків, статистику доходів та витрат. Використовувати методи статистичного обліку	Презентувати результати досліджень, набуті навички та вміння	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за надійність і точність результатів
Тема 5. Основи економіки міжнародного туризму					
Здатності щодо визначення та розрахунку головних економічних туристичних показників	Визначення економічних туристичних показників	Знання принципів та проблем економіки міжнародного туризму, сутність обмежувальних факторів. Визначення туристичного продукту, туристичного споживання. Знання, щодо туристичного експорту та імпорту	Розраховувати доход від туризму; розробляти перспективні та цікаві туристичні продукти, спрогнозувати туристичне споживання цього продукту	Презентувати результати розрахунків доходів від туризму	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо вибору підходу до розрахунку доходу від туризму. Відповідати за коректність та адекватність запропонованих пропозицій
Тема 6. Інформаційні технології в міжнародному туризмі					
Здатності щодо виявлення інформаційних технологій в міжнародному туризмі	Поняття інформаційних технологій у міжнародному туризмі	Знання щодо сутності інформації та видів інформаційних технологій. Знання, щодо виникнення та еволюції комп'ютерних систем бронювання. Інтернет-технології в туристичному менеджменті	Розуміти значення інформаційних технологій. Використовувати основні системи бронювання у процесі професійної діяльності	Презентувати результати досліджень. Здатність до формування інформаційних зв'язків з державними службами у сфері міжнародного туризму	Приймати ефективні управлінські рішення, щодо використання Інтернет-технологій в туристичному менеджменті

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі					
Здатності щодо визначення впливу ТНК на міжнародний туризм	Поняття та сутність Транснаціональних компаній	Знання, щодо транснаціональних компаній в міжнародному туризмі, ТНК у готельному господарстві, вплив туристичних ТНК на національну економіку	Розуміти вплив глобалізації на міжнародний туризм. Розуміти значення туристичних ТНК на національну економіку країни	Презентувати результати досліджень, здобутих навичок та вмінь	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розроблення заходів розвитку міжнародного туризму
Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в історичному аспекті та в майбутньому					
Здатності щодо формування туристичного потенціалу України	Поняття та сутність туристичного потенціалу	Знання природних ресурсів України Знання кліматичних, географічних, геополітичних та економічних переваг України щодо прийняття іноземних туристів	Розуміти та орієнтуватись в національних та регіональних програмах розвитку туризму в Україні	Презентувати результати розрахунків доходів від туризму	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розроблення національних та регіональних програм розвитку туризму
Тема 9. Перспективи розвитку світового туризму та його міжнародне регулювання					
Здатності щодо складання прогнозу розвитку міжнародного туризму	Поняття прогноз	Знання міжнародних туристичних організацій. Знання, найцікавіших туристичних напрямів	Вміти робити прогноз розвитку міжнародного туризму	Презентувати результати досліджень, здобутих навичок та вмінь	Приймати ефективні управлінські рішення щодо визначення найцікавіших туристичних напрямів

**ТУРИСТИЧНА
ФІРМА
САМ**

ЗАМОВЛЕННЯ
на розроблення пакету туристичних послуг

м. Львів

" _____ " _____ 20__ р.

ТзОВ "Туристична фірма "САМ" (м. Львів)", яка надалі іменується "Повірений", в особі директора Яреми І. В., яка діє на підставі Статуту, з однієї сторони, та

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

кожний з яких надалі іменується "Довіритель", з іншої сторони, а разом – "Сторони", підписали дане Замовлення на викладене:

1. Довіритель доручає, а Повірений зобов'язується сформувати пакет туристичних послуг:

Дати туру _____ Кількість осіб _____

Країна _____ Готель _____

Маршрут _____ Вид транспорту _____

Трансфер _____

Розміщення _____

Харчування _____ Медичне страхування _____

Віза _____ Додаткові послуги _____

Коментарі _____

Продовження додатка Б

2. Орієнтована вартість вищевказаних туристичних послуг, включаючи вартість послуг Повіреного, складає _____ грн _____ коп. (сума прописом _____).
3. Під час підпису даного Замовлення Довіритель вносить попередню оплату, розмір якої залежить від кількості днів до дати початку туру:
 - за 16 і більше днів до початку туру – 260 грн з особи;
 - за 15 днів і менше до початку туру – не менше 25 % від орієнтовної вартості послуг;
 - за 10 днів і менше до початку туру – не менше 50 % від орієнтовної вартості послуг;
 - за 5 і менше днів до початку туру – не менше 100 % від орієнтовної вартості послуг.Попередня оплата здійснюється Довірителем одночасно з підписанням даного Замовлення в гривнях.
4. Замовлення вступає в силу з моменту підписання і внесення суми у відповідності з п. 3 даного Замовлення і діє до дати підписання Договору – доручення на надання туристичних послуг.
5. Замовлення набуває статусу додатку до вищевказаного Договору – доручення на надання туристичних послуг і є його невід'ємною частиною. У випадку виникнення протиріч між положеннями Договору – доручення і Замовлення, пріоритет буде надаватися положенням Договору – доручення.
6. Внесена у відповідності до п. 3 даного Замовлення сума включається до загальної вартості послуг і вважається передоплатою за замовлені послуги при підписанні Договору – доручення.
7. У випадку відсутності можливості надати послуги у відповідності до Замовлення, Повірений може запропонувати Довірителю аналогічний набір туристичних послуг, і під час згоди останнього, така зміна повинна бути відображена в Договорі – дорученні на надання туристичних послуг.
8. У разі відсутності можливості надати послуги у відповідності до Замовлення Довірителю повертаються грошові кошти, внесені в момент оформлення даного Замовлення в якості передоплати.
9. Довіритель може відмовитись від даного замовлення в будь-який час після його підписання. При цьому Довіритель повинен повідомити Повіреного про свою відмову в письмовій формі. Датою анулювання Замовлення вважається дата отримання Повіреним відповідного повідомлення Довірителя.
10. У разі відмови Довірителя від попереднього бронювання в порядку, викладеному в п. 9 даного Замовлення та аналогічного набору туристичних послуг, грошові кошти, обумовлені в п. 3 даного Замовлення, поверненню Довірителю не підлягають і зараховуються Повіреним на покриття понесених ним затрат в зв'язку з виконанням даного Замовлення.

Закінчення додатка Б

11. Довіритель підтверджує, що він має усі права і повноваження від вищевказаних осіб на представлення їхніх інтересів при підписанні даного Замовлення.
12. Довіритель підтверджує повне розуміння предмету даного Замовлення, а також те, що він ознайомлений і повністю згоден з вимогами Договору – доручення (текст додається).

ПІДПИСИ СТОРІН

ДОВІРИТЕЛЬ

паспорт серія _____ № _____

виданий _____

коли _____

дійсний до _____

домашня адреса _____

телефон _____

моб. _____

ПОВІРЕНИЙ

м. Львів

вул. С. Бандери, 57

р/р. № 26006017697980

у ЛФ КБ "Фінанси та Кредит"

МФО 325923

ЗКПО 30387442

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять	16
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	19
7.1. Контрольні запитання для самоопрацювання	22
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	25
8. Індивідуально-консультативна робота	27
9. Методи навчання	28
10. Методи контролю	30
11. Розподіл балів, які отримують студенти	40
12. Рекомендована література.....	48
12.1. Основна	48
12.2. Додаткова	50
Додатки.....	52

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ"
для студентів спеціальності
8.14010301 "Туризмознавство"
всіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Ястремська** Олеся Олександрівна

Відповідальний за видання *О. А. Сущенко*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2016 р. Поз. № 296 ЕВ. Обсяг 59 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*